

Науковий вісник Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Серія: Ветеринарні науки

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies.

Series: Veterinary sciences

ISSN 2518–7554 print

ISSN 2518–1327 online

doi: 10.32718/nvlvet10617

<https://nvlvet.com.ua/index.php/journal>

UDC 340.134:599.735.51:632.2

Analysis of EU and Ukrainian legislation for the cattle welfare

H. V. Petkun✉, V. V. Nedosekov

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Article info

Received 13.04.2022

Received in revised form
16.05.2022

Accepted 17.05.2022

National University of Life and
Environmental Sciences of
Ukraine, Heroyiv Oborony Str., 15,
Kyiv, 03041, Ukraine.
Tel.: +38-093-070-90-82
E-mail: hanna-korol@ukr.net

Petkun, H. V., & Nedosekov, V. V. (2022). Analysis of EU and Ukrainian legislation for the cattle welfare. Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary sciences, 24(106), 108–113. doi: 10.32718/nvlvet10617

“Animal welfare” – is a complex concept that characterizes the physical, mental, and natural state of animals at a given time and the ability to meet their needs. Animal welfare is a hallmark of the world of quality human nutrition and innovative livestock and is the basis for the sustainable development of society. The article aims to research and analyze the legislation on cattle welfare in the EU and Ukraine, highlight their strengths and weaknesses, and introduce proposals for better implementation of Ukrainian legislation in European norms. European legislation covers the welfare of animals during their life on the farm, the welfare during transport, and the welfare of animals during slaughter. This article analyzes in detail the following legal provisions: Directive 98/58/EC on the protection of animals kept for farming purposes, Council Directive 2008/119/EU establishing minimum standards for the protection of calves, Council Regulation 1/2005 covering standards for the transport of animals, Council Regulation № 1099/2009 on the protection of animals at the time of slaughter and ancillary recommendations such as the Council of Europe Recommendation on bovine animals and the OIE Standards for the Welfare of Dairy Cows. Currently, Ukrainian welfare legislation is represented by the Law on the Protection of Animals from Cruelty (2006) and the Law of Ukraine on Veterinary Medicine (1994). These laws do not cover the protection of animal welfare and do not meet modern requirements. In 2014, by signing an agreement with the EU on creating a deep and comprehensive free trade area, Ukraine committed to updating legislation in the animal welfare field and implementing it as much as possible to European standards. Only in 2021, a new law on veterinary medicine was adopted, which has a section on animal welfare and approved five requirements for animal welfare, but the main problem is that they came into force on 01.01.2026. Given that by 2023 the EU plans to improve its legislation in the field of animal welfare, there is a need to accelerate the implementation of the new Law on veterinary medicine in Ukraine. Also necessary are training for farmers to teach and explain new rules, develop a specific regulation with minimum standards for the welfare of cattle and cattle, review shortcomings, and organize discussions with scientists in the field of animal welfare to improve legislation, create a clear roadmap the Law.

Key words: animal welfare, dairy farming, veterinary legislation, productive animals.

Аналіз законодавства ЄС та України у сфері благополуччя великої рогатої худоби

Г. В. Петькун✉, В. В. Недосєков

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

“Благополуччя тварин” – це комплексне поняття, яке характеризує фізичний, психічний і природний стан тварин в певний момент і можливість її задовольняти свої потреби. Благополуччя тварин є візитівкою у світ якісного харчування людей та інноваційного скотарства, а також основою сталого розвитку суспільства. Метою статті є дослідити та проаналізувати законодавство щодо благополуччя ВРХ в ЄС та в Україні, висвітлити його сильні та слабкі сторони, ввести пропозиції щодо кращої імплементації законодавства України до Європейських норм. Європейське законодавство охоплює благополуччя тварин під час їх життя на фермі, благополуччя під час транспортування і благополуччя тварин під час забою. В даній статті детально аналізуємо такі законодавчі положення: Директива 98/58/ЄС про захист тварин, які утримуються для сільськогосподарських цілей, Дирек-

тива Ради 2008/119/ЄС про встановлення мінімальних стандартів захисту телят, Положення Ради 1/2005 що охоплює стандарти щодо транспортування тварин, Регламент Ради ЄС № 1099/2009 про захист тварин під час забою та допоміжні рекомендації, такі як Рекомендація Ради Європи щодо великої рогатої худоби та Стандарти МЄБ щодо благополуччя дійних корів. В індекси захисту сільськогосподарських тварин (API), в якому країни оцінюються за критеріями благополуччя тварин, Україні поставлено низьку оцінку на рівні Китаю, Нігерії, Аргентини, Індонезії та Венесуели. В даний момент законодавство України у сфері благополуччя представлено законом про захист тварин від жорстокого поводження (2006 рік) і законом України про ветеринарну медицину (1994 рік). Дані закони не висвітлюють питання захисту благополуччя тварин і не відповідають сучасним вимогам. В 2014 році, підписуючи з ЄС угоду про створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі, Україна взяла на себе зобов'язання найближчим часом оновити законодавство у сфері благополуччя тварин і максимально імплементувати його до європейських норм. Тільки у 2021 році було прийнято новий закон про ветеринарну медицину в якому є розділ щодо благополуччя тварин та затверджені 5 вимог до благополуччя тварин, однак основною проблемою є те, що вони вводяться в дію з 01.01.2026 р. Враховуючи те, що до 2023 року ЄС планує вдосконалити своє законодавство у сфері благополуччя тварин, є необхідність максимально пришвидшити впровадження нового закону про ветеринарну медицину в Україні. Також необхідними кроками є проведення тренінгів для фермерів з метою навчання та пояснення нових норм, розроблення специфічного положення з мінімальними стандартами для забезпечення благополуччя ВРХ та ДРХ, перегляд недоліків і організація обговорення з науковцями в сфері благополуччя тварин задля покращення законодавства, створення чіткої дорожньої карти даного закону.

Ключові слова: благополуччя тварин, молочне скотарство, ветеринарне законодавство, продуктивні тварини.

Вступ

За останні 40 років Європейський Союз прийняв низку необхідних законів, директив, положень щодо благополуччя тварин (Simonin & Gavinelli, 2019). Безперечно, дані зміни в законодавстві мають позитивний вплив і Європейський Союз має високі нормативні стандарти щодо благополуччя тварин (Broom, 2018). Законодавство ЄС щодо благополуччя тварин є достатньо розгалуженим і, крім законів ЄС, спрямованих на благополуччя сільськогосподарських тварин, охоплюють тварин що перебувають в зоопарках, тварин що використовуються в наукових цілях та в інших сферах.

Згідно з опитуванням у 2016 році, обізнаність людей щодо благополуччя тварин продовжує зростати і 94 % європейців погоджуються з важливістю благополуччя сільськогосподарських тварин (Broom, 2018). Виходячи з цього, часто саме тиск суспільства є рушійною силою щодо зміни законодавства у сфері благополуччя тварин.

У 2014 році Україна підписала з Європейським Союзом угоду створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі у межах угоди про асоціацію. Це значно розширює горизонти в плані торгівельних можливостей, але й накладає певні зобов'язання, які необхідно виконати. Насамперед це зміна законодавства, його імплементація до європейських норм, введення більш суворого дотримання вимог та законів. 18 лютого 2021 року, більш ніж через 5 років після вступу угоди в силу, в Україні був виданий Наказ міністерства про наближення її законодавства щодо благополуччя тварин до вимог ЄС (Animal Welfare..., 2021).

Але дане законодавство теж не є вичерпним. Одні з найбільших його проблем – це подовжені строки імплементації, невідповідність посилань на нормативно-правову базу, дозвіл на застосування антибіотиків без суворого тестування та відсутність механізмів контролю виконання вимог даного закону (Animal Welfare..., 2021).

Саме тому дослідження, аналіз та розуміння Європейського Законодавства в забезпеченні благополуччя тварин зараз є актуальним для України, а досвід Єв-

ропейського Союзу може стати основою для розвитку сталого тваринництва в Україні.

Результати та їх обговорення

1. Законодавство ЄС в сфері благополуччя тварин

В ЄС доволі велика популяція сільськогосподарських тварин. У 2018 році стада ЄС нараховували 87 мільйонів ВРХ, 147 мільйонів свиней, близько 100 мільйонів овець і кіз, 290 мільйонів курей-несучок і незліченну кількість курчат та інших видів тварин, від кроликів до коней (Rossi, 2020) Звичайно, ці тварини потребують захисту з боку законодавства ЄС.

Аналізуючи законодавство ЄС щодо благополуччя тварин, його можна умовно поділити на три групи: а) благополуччя тварин під час їхнього життя на фермі, б) благополуччя під час транспортування і в) благополуччя під час забою. Загалом сільськогосподарська діяльність регулюється однією загальною директивою, яка своєю чергою охоплює всі види тварин, і чотирма директивами, що є специфічними для певного виду тварин (телята, свині, кури-несучки, бройлери) Дані директиви встановлюють мінімальні стандарти щодо утримання, годівлі, розмноження. Своєю чергою транспортування та забій охоплюється правилами, що є спільними для всіх держав-членів ЄС. Даний комплекс створювався поступово і мав на меті вирішення найбільших проблем інтенсивного тваринництва.

1.1. Директива 98/58/ЄС

Метою директиви 98/58/ЄС (захист тварин, які утримуються для сільськогосподарських цілей) є встановлення загальних правил щодо охорони сільськогосподарських тварин незалежно від виду. Дана директива заснована на концепції 5 свобод тварин, що була розроблена британською Радою з благополуччя сільськогосподарських тварин (FAWC) у 1979 році, і спочатку застосовувалася для оцінки благополуччя сільськогосподарських тварин в системах інтенсивного тваринництва.

Статтями директиви 98/58/ЄС регулюються основні положення щодо життя тварини на фермі, а саме:

Персонал: за тваринами має доглядати достатня кількість персоналу, який має відповідні професійні навички, знання та компетенцію.

Інспекції: всі тварини, які утримуються, повинні бути перевірені принаймні один раз на день. Пораненим або хворим тварин необхідно негайно надати допомогу та, якщо необхідно, ізолювати у відповідних приміщеннях.

Ведення записів: власник або утримувач тварин повинен вести облік будь-якого лікування протягом щонайменше трьох років.

Свобода пересування: всім тваринам, навіть якщо вони прив'язані, прикуті або обмежені, має надаватися достатньо місця для пересування без зайвих страждань або травм.

Будинки та житло: матеріали, що використовуються при будівництві приміщень повинні піддаватися очищенню та дезінфекції. Циркуляцію повітря, рівень запиленості, температуру та відносну вологість слід підтримувати в допустимих межах. Тварин, які утримуються в будівлях, не можна тримати в постійній темряві або постійно піддавати штучному освітленню.

Автоматичне або механічне обладнання: обладнання, необхідне для здоров'я та благополуччя тварин, повинно перевірятися принаймні один раз на день. Якщо використовується система штучної вентиляції, повинна бути встановлена відповідна резервна система, щоб гарантувати достатнє оновлення повітря.

Корм, вода та інші речовини: тваринам необхідно давати повноцінний і відповідний раціон, годувати їх у достатній кількості та через регулярні проміжки часу. Усі інші речовини заборонені, крім випадків, коли вони даються в лікувальних або профілактичних цілях або з метою лікування. Крім того, обладнання для годування та напування повинно мінімізувати ризики забруднення.

Методи вирощування: методи вирощування, які спричиняють страждання або травми, не повинні використовуватися, якщо їх вплив не є мінімальним, короткочасним або прямо дозволеним національними органами влади (Council Directive 98/58/EC, 1998) Жодну тварину не можна утримувати на фермі, якщо це завдає шкоди її здоров'ю чи благополуччю.

Варто зазначити, що всі країни ЄС ратифікували Європейську конвенцію про захист тварин, які утримуються для сільськогосподарських цілей. Кожні 5 років Комісія повинна звітувати перед Радою про виконання цієї директиви з пропозиціями щодо покращення, якщо це необхідно. Рада приймає цей звіт кваліфікованою більшістю голосів. Разом з тим країнам ЄС дозволяється зберігати або вводити більш суворі положення щодо цієї директиви.

Перевірки дотримання директиви проводяться компетентними національними органами, які своєю чергою звітують перед Європейською комісією, що використовує звіти для формування пропозицій щодо гармонізації інспекцій. У разі необхідності ветеринарні експерти з Комісії можуть спільно з компетентними органами перевірити, що держави-члени дотримуються зазначених вимог, або проводити перевірки на місці, щоб переконатися, що перевірки проводяться відповідно до цієї директиви (Council Directive 98/58/EC, 1998).

У ЄС благополуччя дійних корів охоплюється лише даною директивою. Зокрема, вона передбачає, що

“держави-члени повинні забезпечити, щоб власники або утримувачі вжили усіх розумних заходів для забезпечення благополуччя тварин, які перебувають під їхньою опікою, і для того, щоб цій тварині не завдавали болю, страждань або травм”. Формулювання накладає юридичні обов'язки на держави-членів та своєю чергою – на власників і утримувачів дійних корів. Зрештою, для кращого благополуччя дійних корів у ЄС буде необхідне законодавство про конкретні види (Nalon & Stevenson, 2019).

Федерація ветеринарів Європи у 2019 році заклала “законодавство ЄС про благополуччя молочних корів досягти мінімальних стандартів для дійних корів у всьому Європейському Союзі, подібно до законодавства ЄС про захист птиці та свиней щодо окремих видів” (Federation of Veterinarians of Europe, 2019).

1.2. Рекомендація Ради Європи щодо великої рогатої худоби, прийнята Постійним комітетом Європейської конвенції про захист тварин, що утримуються для сільськогосподарських цілей

Важливим джерелом щодо благополуччя дійних корів є Рекомендації щодо великої рогатої худоби, прийняті Постійним комітетом Європейського Союзу (Council of Europe, 2019) На веб-сайті Європейської комісії зазначено: “Конвенція Ради Європи про захист тварин, що утримуються для сільськогосподарських цілей, та її рекомендації були ратифіковані ЄС і, таким чином, є частиною права Союзу” (European Commission, 2019).

Європейська комісія також заявила, що положення, викладені в рекомендації Ради Європи щодо ВРХ необхідно “застосовувати на молочних господарствах у межах ЄС” (Commissioner Borg, 2013) Рекомендація Ради Європи містить положення для всіх категорій великої рогатої худоби (телички, дійні корови, бики-плідники та бички на відгодівлі, телята) види (Nalon & Stevenson, 2019). Так, дані ключові положення, за умови їх дотримання, можуть призвести до значних переваг для благополуччя в молочному секторі ЄС.

1.3. Стандарти МЄБ щодо благополуччя дійних корів

У 2015 році Всесвітня організація охорони здоров'я тварин (МЄБ) прийняла стандарти щодо благополуччя дійних корів (World Organization for Animal Health, 2019) Вони не є обов'язковими, проте більшість фермерів, що турбуються про благополуччя своїх корів, дотримуються їх. Дані стандарти включають умови для безпечного, природного, комфортного та здорового життя дійної корови.

1.4. Директива Ради 2008/119/ЄС

Директива Ради 2008/119/ЄС про встановлення мінімальних стандартів захисту телят була прийнята в 1991 році. Її вимоги зосереджені на стандартах розміщення, зокрема на запровадженні групового утримання телят віком від восьми тижнів. Дана директива була розроблена у відповідь на вирощування телят для отримання “білого” м'яса. До прийняття директиви телят все життя утримували в окремих стійлах, без освітлення і з дуже бідним раціоном. З цих причин в директиві чітко прописані мінімальні стандарти щодо

утримання та годівлі телят ([Council Directive 2008/119/EC, 2008](#)).

У 2019 році понад 1,6 мільярда живих тварин (овець, великої рогатої худоби, птиці та свиней) було перевезено територією ЄС та за його межі ([Rojek, 2021](#)) Положення Ради 1/2005 набрало чинності в січні 2007 року і охоплює правила та стандарти щодо транспортування тварин. Це положення являє собою комплексний законодавчий акт який поширюється на всіх хребетний тварин, що перевозяться у зв'язку з господарською діяльністю. Адміністративні вимоги включають певні обов'язання для перевізників тварин, а саме бути авторизованими та мати свідоцтва про кваліфікацію для водіїв. Для подорожей, що тривають понад вісім годин створюється журнал транспортування ([Simonin & Gavinelli, 2019](#)).

Положенням встановлюється ряд обмежень коли тварин забороняється транспортувати. До таких тварин належать хворі та слабкі тварини, самки на останньому місяці вагітності, новонароджені тварини, тварини, що не можуть пересуватися без допомоги. Для подорожей, які тривають понад вісім годин, існують додаткові правила, оскільки такі тривалі подорожі становлять підвищений ризик для благополуччя тварин. Транспортні засоби, що перевозять основні види сільськогосподарських тварин (коні, ВРЗ, ДРХ, свині), повинні бути обладнані системою вентиляції, системою водозабезпечення, контролем температури і супутниковою навігаційною системою. Згідно з даною Постановою жодна тварина не повинна транспортуватися таким способом, що може заподіяти їй травми або непотрібні страждання. Дана Постанова є вичерпною і регулює основні моменти задля забезпечення благополуччя тварин під час їх транспортування ([Council Regulation \(EC\) No 1/2005, 2004](#)).

Оцінка впливу даного положення була проведена Комісією у 2011 році. Комісія дійшла висновку, що положення мало позитивний вплив на благополуччя під час транспортування, але є простір для вдосконалення.

Було зазначено, що забезпечення виконання постанови порушується частково через різне тлумачення державами вимог. Наявна інформація свідчить про повторення певних порушень, а саме: перевезення хворих, слабких тварин, перевантаження транспортних засобів, перевезення тварин у транспортних засобах невідповідних розмірів, недостатня кількість води під час перевезень, збільшення максимально допустимого часу подорожі. Подібні зауваження висловила Європейська палата аудиторів у 2018 році стосовно виконання законодавства щодо благополуччя тварин. У 2020 році в стратегії "Farm to Fork" було оголошено про намір переглянути законодавство щодо благополуччя тварин, включаючи законодавство про транспортування тварин, з метою його узгодження з новітніми науковими дослідженнями, розширюючи його сферу дії, полегшуючи його виконання і, в кінцевому підсумку, забезпечуючи вищий рівень благополуччя ([Rojek, 2021](#)).

1.5. Регламент Ради ЄС № 1099/2009

Регламент Ради ЄС № 1099/2009 про благополуччя тварин під час забою описує низку вимог щодо благо-

получчя тварин, яким повинні відповідати всі заклади, внесені до списку ЄС. Він набув чинності з 1 січня 2013 року і включає структурні, неструктурні та інші вимоги, пов'язані з компетентністю та навчанням персоналу. В даному регламенті прописані вимоги щодо оглушення (методів та перевірок) інструкції стосовно використання обладнання для фіксації, розміщення споруджень, обладнання на бійнях та поводження з тваринами.

Згідно з регламентом, оглушення тварин перед забоем є обов'язковим, зі списком дозволених методів оглушення, залежно від виду тварини. Проте забій без оглушення дозволяється в контексті ритуального забою за умови, що воно відбувається на бійні. Очікується, що на бійнях буде створено та запроваджено систему моніторингу для перевірки ефективності процесу оглушення. Персонал, що працює на бійні повинен підтвердити свою компетентність. Регламент передбачає роботу інспектора з охорони тварин на кожній бійні задля допомоги працівникам дотримуватись регламентованих вимог.

Разом з тим регламент вимагає, щоб м'ясо, що імпортується в ЄС, супроводжувалось відповідним сертифікатом, який засвідчує виконання вимог, еквівалентних вимогам ЄС. Згідно з регламентом будь-яка тварина під час забою або пов'язаних з ним операцій повинна якомога меншою мірою відчувати страх, фізичний чи моральний біль ([Council Regulation \(EC\) No 1099/2009, 2009](#)).

2. Законодавство України в сфері благополуччя тварин

В індексі захисту сільськогосподарських тварин, в якому країни оцінюються за критеріями благополуччя тварин, Україні привласнений рейтинг "E" ([Animal Protection Index, 2020](#)). Це дуже низька оцінка, на рівні оцінки таких країн, як Китай, Нігерія, Аргентина, Індонезія та Венесуела.

В Україні нововведення правової реформи розпочалися 21 лютого 2006 року прийняттям Закону «Про захист тварин від жорстокого поводження». Незважаючи на цю позитивну законодавчу базу, органи влади все ще не прийняли підзаконних актів, необхідних для виконання обов'язків. Таким чином, прийняття цього закону не спричинило суттєвих зрушень у сфері благополуччя тварин ([Animal Welfare..., 2021](#)).

Закон про захист тварин від жорстокого поводження охоплює сільськогосподарських, домашніх та диких тварин, а також лабораторних, зоопаркових та циркових тварин. Даний закон має на меті не тільки захист від жорстокого поводження, а й зобов'язує власників забезпечити тваринам їх біологічні та видоспецифічні потреби. Норм і вимог закону недостатньо для забезпечення встановлення та дотримання благополуччя тварин. На жаль, з 2017 по 2020 роки в закон не вносилися зміни, незважаючи на швидкі зміни суспільних відносин, навколишнього середовища та тваринного світу ([Liubchych et al., 2020](#)).

Міжнародно-правова база щодо благополуччя тварин засновується на принципах благополуччя і захисту тварин ([Voelkl et al., 2020](#)). Проте у загальних положеннях даного закону таке визначення відсутнє.

У Законі “Про ветеринарну медицину”, що був прийнятий 1994 р., є лише одна стаття, яка висвітлює вимоги щодо власне питання благополуччя тварин, а саме: забезпечення тварин якісними та безпечними кормами і водою; застосування профілактичних ветеринарно-санітарних заходів щодо здоров'я тварин; використання ветеринарних препаратів згідно з вказівками лікаря ветеринарної медицини; недопущення жорстокого поводження з тваринами; забезпечення належних транспортних засобів для переміщення тварин. Проте дані вимоги є дуже нечіткими і можуть тлумачитись по-різному. Даний закон багато років не оновлювався, тому є максимально не адаптованим до умов сучасності.

У червні 2014 року ЄС та Україна підписали угоду про створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВ ЗВТ) в межах угоди про асоціацію. Дана угода містить важливе положення щодо співробітництва в галузі розвитку сільського господарства та сільських територій, яке заохочує використання сталих методів з урахуванням благополуччя тварин. Це є визнанням міцного зв'язку між сталим розвитком і благополуччям сільськогосподарських тварин. Угода вимагає від України наближення її законодавства про благополуччя тварин до законодавства ЄС. Вона також вимагає, щоб ЄС та Україна узгодили графік такого наближення законодавства не пізніше ніж через 3 місяці з дати вступу цієї угоди у силу. Сторони формально погодили цей документ лише у жовтні 2019 року, більш ніж три роки після вступу цієї угоди в силу. Цей графік містить терміни лише прийняття специфічних законодавчих інструментів, а не їх імплементації. Згідно з цим документом, Україна повинна була узгодити весь обсяг законів про благополуччя тварин до 2019 року. Ці терміни не були дотримані (*Animal Welfare..., 2021*).

Тільки у лютому 2021 року був прийнятий новий Закон “Про ветеринарну медицину”. Документ має на меті удосконалити законодавство України в галузі ветеринарної медицини і визначає основні засади забезпечення благополуччя тварин під час утримання, передбачає відповідальність операторів ринку за порушення вимог законодавства про ветеринарну медицину та благополуччя тварин. Статті цього закону містять вимоги щодо утримання, розведення, годівлі, транспортування і забою тварин, цим самим наближуючи законодавство України до законодавства ЄС.

В офіційному супроводі документу зазначається, що закон вводиться в дію через два роки з набрання чинності. Але за даними Eurogroup for animals цей текст передбачає продовження строку імплементації аж до 2026 року.

Також у 2021 році Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України були розроблені вимоги щодо утримання певних видів тварин (бройлери, кури-несучки, свині і телята). Дані вимоги фактично дублюють вимоги ЄС і є дуже важливими в рамках виконання умов угоди поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі.

Вимоги до благополуччя телят під час їх утримання встановлюють мінімальні потреби до умов утримання телят, включаючи відгодівлю і догляд за ними. Слаб-

кою стороною вимог, як і закону, є те, що вони не застосовуються до господарств, що тримають менше ніж 10 голів тварин. Тобто благополуччя тварин на подібних господарствах досі лишається під загрозою.

Висновки

Законодавство ЄС щодо захисту благополуччя тварин охоплює благополуччя під час утримання тварин, їх транспортування і забою. Незважаючи на широкий спектр законодавчих положень, воно не є достатнім. Це викликає занепокоєння, особливо у світлі результатів доповіді (*European Commission, 2020*) про благополуччя тварин, підготовлених парламентом для Комітету з петицій Європейського парламенту Генерального директорату з питань внутрішньої політики про те, що “благополуччя дійних корів може вважатися однією з найбільших проблем благополуччя тварин в ЄС” (*Nalon & Stevenson, 2019*).

Вирішенню проблем благополуччя в молочному секторі ЄС певною мірою перешкоджає відсутність специфічного для видів законодавства щодо благополуччя дійних корів. Як перший крок Європейська комісія повинна розробити офіційну рекомендацію щодо кроків, які молочні фермери повинні вжити для запобігання та лікування кульгавості або маститу як частини їх юридичного обов'язку “вживати всіх розумних заходів для забезпечення благополуччя” та уникнення непотрібного болю, страждань або травм, про що йдеться в Директиві 98/58 (*Nalon & Stevenson, 2019*).

У 2020 році в стратегії “Farm to Fork” було оголошено про намір переглянути законодавство ЄС щодо благополуччя тварин. Комісія планує переглянути такі законодавчі акти: Директиву з благополуччя тварин, які утримуються для сільськогосподарських цілей, 4 директиви, що встановлюють мінімальні стандарти для благополуччя курей-несучок, бройлерів, свиней, телят, Положення про охорону тварин під час транспортування і забою.

Дана ініціатива є дуже ґрунтовною і включатиме аналіз діючого законодавства, відкриті громадські обговорення, розробку наукових висновків щодо благополуччя тварин і як результат – оновлене і більш дієве законодавство в сфері благополуччя. Перегляд законодавства розширить сферу його застосування, спростить його виконання і в кінцевому підсумку забезпечить вищий рівень благополуччя тварин в ЄС.

В червні 2014 року ЄС та Україна підписали угоду про створення поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВ ЗВТ) у межах угоди про асоціацію (*Animal Welfare..., 2021*). Дана угода передбачає максимальне наближення законодавчих норм України до законодавства ЄС у сфері благополуччя тварин.

18 лютого 2021 року, більш ніж через 5 років після вступу угоди в силу, в Україні був виданий Наказ міністерства про наближення її законодавства про благополуччя тварин до стандартів ЄС. Проте в українському законодавстві, очевидно, наявні слабкі сторони, насамперед стосовно того, що нові правила вводяться лише у 2026 році.

До інших недоліків можна зарахувати відсутність механізмів контролю та оновлення законодавства,

поширення законодавства на ферми з кількістю голів тварин більше ніж 10, дозвіл застосування лікарських засобів без необхідності суворого тестування, відсутність детального опису стандартів щодо електричного обладнання для оглушення, недостатня проінформованість та навчання фермерів, щоб якнайкраще дотримуватись законодавства і в результаті – підвищити рівень благополуччя тварин.

Враховуючи всі факти, до 2023 року ЄС змінить те законодавство у сфері благополуччя тварин, до якого у 2026 році Україна тільки планує наблизитись. Виходячи з цього, зараз Україні необхідно здійснити радикальні кроки, а саме: якнайшвидше ввести в дію закон про ветеринарну медицину, провести тренінги для фермерів з метою навчання та пояснення нових норм, розробити специфічне положення з мінімальними стандартами для забезпечення благополуччя для ВРХ та ДРХ, переглянути недоліки і організувати обговорення з науковцями в сфері благополуччя тварин задля удосконалення законодавства, створити чітку дорожню карту даного закону.

Відомості про конфлікт інтересів

Автори стверджують про відсутність конфлікту інтересів.

References

- Animal Protection Index (API) 2020. World animal protection.* URL: https://api.worldanimalprotection.org/sites/default/files/api_2020_-_ukraine_0.pdf.
- Animal Welfare in the implementation of the EU-Ukraine DCFTA (2021).* Eurogroup for Animals, 1–20. URL: https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2021-09/2021_05_11_Animal%20welfare%20in%20the%20implementation%20of%20the%20EU-Ukraine%20DCFTA.pdf.pdf.
- Broom, D. M. (2018). Animal welfare and international trade. In: *The Key Role of Animal Welfare Science in the Development of Green Agriculture.*
- Council Directive 2008/119/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of calves.* URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/119/oj>.
- Council Directive 98/58/EC of 20 July 1998 concerning the protection of animals kept for farming purposes.* URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/1998/58/oj>.
- Council of Europe. Recommendation Concerning Cattle Adopted by the Standing Committee on 21 October 1988.
- Council Regulation (EC) No 1/2005 of 22 December 2004 on the protection of animals during transport and related operations and amending Directive 64/442/EEC and 93/119/EC and Regulation (EC) No 1255/97 (OJ L 3, 5.1.2005, p. 1).
- Council Regulation (EC) No 1099/2009 of 24 September on the protection of animals at the time of killing (OJ L 303, 18.11.2009, p. 1).
- European Commission (2019). *Animal Welfare on the Farm. Cattle.* URL: https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/practice/farm/cattle_en.
- European Parliament (2017). Directorate-General for Internal Policies, Policy Department C, Citizens' Rights and Constitutional Affairs. *Animal Welfare in the European Union; Study for the PETI Committee; European Parliament: Brussels, Belgium.* URL: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583114/IPOL_STU\(2017\)583114_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583114/IPOL_STU(2017)583114_EN.pdf).
- Federation of Veterinarians of Europe (FVE) FVE Position on the Welfare of Dairy Cows: Lameness [(accessed on 11 October 2019)]. URL: https://www.fve.org/cms/wp-content/uploads/002-FVE-position-cattle-lameness_adopted.pdf.
- Letter Dated 16 December 2013 from Commissioner Borg in Response to an Open Letter Dated 23 October 2013 Presented by Petitioners from the “Supporting Better Dairy” Campaign.
- Liubchych, A., Arjjumend, H., Daria, P., & Savchuk, O. (2020). Analysis of Ukrainian National Legislation and European Union Standards on Animal Use for Scientific Purposes: Directions and Prospects. *Grassroots Journal of Natural Resources*, 3(3), 46–55. DOI: 10.33002/nr2581.6853.03034.
- Nalon, E. & Stevenson, P. (2019). Protection of Dairy Cattle in the EU: State of Play and Directions for Policymaking from a Legal and Animal Advocacy Perspective. *Animals*, 9(12), 1066. DOI: 10.3390/ani9121066.
- Nedosekov, V. V., & Petkun, H. V. (2021). Blahopoluchchia tvaryn molochnoho stada. *Naukovi dopovidi NUBiP Ukrainy*, 4(92). DOI: 10.31548/dopovidi2021.04.011 (in Ukrainian).
- Nedosekov, V. V., Blakha, T., Sytiuk, M. P., Martyniuk, O. H., Melnyk, V. V., & Yustyniuk, V. Ye. (2021). Osnovy biobezpeky ta blahopoluchchia tvaryn [Basics of biosafety and animal welfare] Nizhyn, Ukraine (in Ukrainian).
- Rojek, B. (2021). Protection of animals during transport: Data on live animal transport. European Parliamentary Research Service (EPRS). URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690708/EPRS_BRI\(2021\)690708_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690708/EPRS_BRI(2021)690708_EN.pdf).
- Rossi, R. (2020). EU trade and transport of live animals. European Parliamentary Research Service (EPRS). URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/646170/EPRS_ATA\(2020\)646170_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/646170/EPRS_ATA(2020)646170_EN.pdf).
- Simonin, D., & Gavinelli, A. (2019). The European Union legislation on animal welfare: state of play, enforcement and future activities. *Animal Welfare: from Science to Law*, 59–70. URL: <https://www.fondation-droit-animal.org/proceedings-aw/the-european-union-legislation-on-animal-welfare>.
- Voelkl, B., Altman, N. S., Forsman, A., Forstmeier, W., Gurevitch, J., Jaric, I., Karp, N. A., Kas, M. J., Schielzeth, H., Van de Castele, T., & Würbel, H. (2020). Reproducibility of animal research in light of biological variation. *Nature Reviews Neuroscience*, 21, 384–393. DOI: 10.1038/s41583-020-0313-3.
- World Organization for Animal Health (OIE). *Terrestrial Animal Health Code. Chapter 7.11: Animal Welfare and Dairy Cattle Production Systems.* URL: https://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Health_standards/tahc/current/chapitre_aw_dairy_cattle.pdf.